

23.01.2025

Tanja Tasala
Terve Kunta -verkoston koordinaattori

Terve Kunta -verkosto

Toimintasuunnitelma 2025

**Terve Kunta
-verkosto**

Finnish Healthy Cities Network

Taustaa

Terve Kunta -verkosto kokoaa yhteen kuntia, jotka haluavat toiminnassaan painottaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä strategisena linjauksena ja toimintaa ohjaavana periaatteena. Verkoston jäsenyyttä voivat hakea kunnat ja hyvinvointialueet, jotka täyttävät asetetut kriteerit (liite 1).

Terve Kunta -verkosto toteuttaa Suomen terveystalitiikan linjauksia ja WHO European Healthy Cities -ohjelman tavoitteita. Suomen verkosto kuuluu WHO:n National Healthy Cities -verkostoon.

Verkosto tarjoaa jäsenilleen mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön WHO:n Healthy Cities -verkoston kautta. WHO:n Healthy Cities -toiminta alkoi vuonna 1987, ja Suomen Terve Kunta -verkosto on perustettu vuonna 1996.

Vuoden 2025 alussa verkostoon kuuluu 54 kuntaa ja 2 hyvinvointialuetta. Toiminnassa mukana noin 18 % prosenttia Manner-Suomen kunnista ja väestöpohjana noin miljoona suomalaista. Liitteenä verkostoon kuuluvat kunnat ja kuntayhtymät sekä yhdyshenkilötiedot.

Toiminnan hyödyt

Terve Kunta -verkosto tarjoaa tukea kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Haasteellisen toimintaympäristön ja jatkuvan muutoksen keskellä jäsenet ovat kokeneet Terve Kunta -verkoston hyödylliseksi tiedonjaon, vertaistuen ja -oppimisen foorumiksi. Jäsenet saavat toisiltaan ja kansallisilta toimijoilta uusinta tietoa kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mahdollisuuksista, keinoista ja työtavoista.

Verkoston kunnat kehittävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä kokeilevat ja arvioivat aktiivisesti erilaisia kehittämistyön tuloksia ja välineitä. Verkosto luo säännöllisiä mahdollisuuksia hyvien

käytäntöjen esittelylle ja vertailukehittämiselle sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Verkostoon liittyminen on maksutonta, mutta jäsenet osallistuvat verkostopäiviin omakustanteisesti, ja sitoutuvat vuorollaan järjestämään Terve Kunta -verkostopäiviä.

Keskeiset valtakunnalliset toimintaympäristötekijät:

- Muutokset hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä.
- Hyvinvointi- ja terveyserot. Sosioekonomisten terveys- ja hyvinvointierojen lisäksi eroja ilmenee myös alueellisesti, sukupuolten välillä ja syntyperän mukaan.
- Nuorten syrjäytyminen ja osattomuus
- Väestön ikääntyminen
- Maahanmuutto ja kotouttaminen
- Ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys
- Digitalisaation mahdollisuudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi
- Koronavirusepidemian jälkeiset yhteiskunnalliset vaikutukset

Toiminta

Verkoston toimikaudet ovat valtuustokausien mukaisesti neljä vuotta. Toimintasuunnitelma tehdään toimikaudelle ja sitä tarkennetaan vuosittain. Verkoston johtoryhmä vastaa toiminnan suunnittelusta, ja toimintasuunnitelma hyväksytään verkostokokouksessa. Terve Kunta -verkoston kokousasiat valmistellaan johtoryhmässä. Verkostokokouksessa valitaan johtoryhmän jäsenet koko toimikaudeksi. Puheenjohtajan kausi on kestoaltaan kaksi vuotta.

Terve Kunta -verkosto toimii yhteistyössä STM:n ja muiden ministeriöiden, THL:n eri yksiköiden, hankkeiden ja asiantuntijoiden, Suomen Kuntaliiton ja SOSTE – Suomen sosiaali ja terveys ry:n sekä muiden relevanttien sidosryhmien kanssa.

Verkosto järjestää vuosittainen sekä verkostokokouksia, että kaikille avoimia seminaareja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoista. Terve Kunta -verkoston toimintaan osallistutaan omakustanteisesti. Lisäksi jäsenkunta/seutukunta sitoutuu järjestämään vuorollaan vuosittaiset verkostopäivät. Terve Kunta -verkostossa ei ole jäsenmaksua.

Tavoitteet

- Kehittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategista johtamista
- Kehittää toimintakäytäntöjä ja vahvistaa osaamista
- Kehittää toiminnan arviointia
- Vaihtaa kokemuksia ja välittää hyviä käytäntöjä kansallisesti ja kansainvälisesti

Verkoston toiminnassa huomioidaan WHO European Healthy Cities Phase VII (2019–2025) visio ja sen kuusi teemaa: ihmiset, osallisuus, elinvoima, maapallo, elinympäristö, rauha (people, participation, prosperity, planet, place, peace). Healthy Cities Network toimii alustana Agenda 2030 maailmanlaajuisten tavoitteiden, kuten myös sitä täydentävän uuden kaupunkiagendan (New Urban Agenda) toimeenpanossa, jonka ytimessä on kestävä kehitys. Toiminta on linjassa myös Health 2020 (European policy and strategy for health and well-being – Health 2020) strategisten tavoitteiden kanssa:

- 1) kaikkien terveyden edistäminen ja terveyserojen vähentäminen
- 2) johtamisen kehittäminen ja poikkihallinnollisen yhteistyön lisääminen terveyden edistämisessä.

Tarkempi kuvaus visiosta [WHO:n sivuilla](#).

Terve Kunta -verkoston pääteemat vuosina 2021–2025

Kuntien tukeminen:

- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen integroimisessa osaksi kuntastrategioita ja strategista johtamista erityisesti kestävän kehityksen näkökulmasta,
- Hyvinvointitalousajattelun vahvistamisessa kunnissa,
- Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä ja yhdyspinnoilla,
- Järjestöyhteistyössä ja -tiedon hyödyntämisessä sekä muissa ajankohtaisissa teemoissa,
- THL:n verkkokoulujen käyttöönotossa ja koulutuksien hyvissä käytännöissä.

Verkoston toiminnan kehittäminen jäseniä tukevaksi ja aktiiviseksi verkostoksi.

Toiminnan toteuttamissuunnitelma 2023	Tarkempi kuvaus (miten tehdään, päivittyvä tarvittaessa)
Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen integroiminen osaksi kuntastrategioita ja strategista johtamista erityisesti kestävän kehityksen näkökulmasta	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistetään keskustelua Healthy Cities -kaupunkien kanssa ja jaetaan kokemuksia verkostossa. • Jaetaan ajankohtaista tietoa • Mahdollisesti aiheeksi teematapaamiseen tms. • Huom. WHO:n palaute hakemuksesta: Turvallisuuden tarkentaminen. • Aiheina Kuntaliitto-THL hyte-treffeillä
Hyvinvointitalousajattelun vahvistaminen kunnissa	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntaesimerkkien jakaminen • Teeman vahvistaminen verkkosivuilla • Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointi -projektin kanssa työskentely • Jaetaan ajankohtaista tietoa verkostolle
Tukea kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä ja yhdyspinnoilla	<ul style="list-style-type: none"> • Ajankohtaista tietoa kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä ja tiedon jakaminen verkoston kesken. • Aiheena kevään verkostopäivässä • Aiheeksi syksyn verkostopäiville tms.

	<ul style="list-style-type: none"> • Verkkosivuja ja blogitekstejä aiheesta yhteistyössä jäsenkuntien kanssa.
Järjestöyhteistyö ja -tiedon hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntaesimerkkien jakaminen • Avustuskäytänteistä keskustelu • Aiheena verkoston tapahtumissa
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eri teemojen avulla: digitalisaation mahdollisuudet, mielen hyvinvoinnin edistäminen, kestävä kaupunkikehitys, koronapandemian jälkeiset vaikutukset eri väestöryhmiin, osallisuus, ikäystävällisyys tms.	<ul style="list-style-type: none"> • Teemat verkostopäivillä • Teemat Terve Kunta -verkoston etäyhteys-kokouksissa • Kuntaesimerkkien jakaminen hyte-työstä koronaepidemian jälkeen verkostokuntien välillä ja Thl:n aihesivustolla. • Aiheina Kuntaliitto-THL hyte-treffeillä
Verkkokoulujen käyttöönnotossa ja koulutuksien hyvät käytännöt	<ul style="list-style-type: none"> • Aiheena koulutuksien hyvät käytännöt erillisessä teemakokouksessa.
Verkoston johtoryhmän toimiminen TEAviisarin tiedonkeruun asiantuntijaryhmänä	<ul style="list-style-type: none"> • Vuonna 2025 kuntajohdon tiedonkeruun asiantuntijaryhmällä kokoukset: 27.1., 13.2., 4.3, ja 17.3. • Tiedonkeruun tulosten hyödyntäminen syksyllä 2025.
Yhteistyö kansallisesti	<ul style="list-style-type: none"> • Ministeriöiden kanssa tehtävä yhteistyö • Yhteistyö hyte-työssä Kuntaliiton kanssa • Kestävä kehitys yhteistyössä Kestävän kaupunkikehityksen ohjelman kanssa • Tiedon välitys kansallisista hankkeista • Muu kansallinen yhteistyö
	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaali- ja terveysministeriöstä jäsen johtoryhmässä • Kuntaliitosta jäsen johtoryhmässä • Osallistuminen eri ohjelmien kanssa yhteistyöhön ja tulosten toimeenpanon tukeen verkoston kunnissa, esimerkiksi Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 valtioneuvoston periaatepäätös, Kansallinen mielenterveysstrategia (2020–2030), Väkivallaton lapsuus (2020–2025), Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (2015–2025) sekä Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. • Ajankohtaisten ohjelmien esittelyjä kuntatyön toimeenpanon näkökulmasta verkostopäivissä.

<p>Kansainvälinen yhteistyö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskustelu ja kokemusten vaihto kansainvälisesti seminaareissa ja kokouksissa • Suomen verkoston ja WHO:n Healthy Cities verkoston yhteistyö • Tiedon välitys WHO Healthy Cities toiminnasta Terve Kunta -verkostolle • WHO Healthy Cities uusi kausi (2019-2025) 	<p>Kokoukset ja seminaarit ja tiedon välittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • WHO National Healthy Cities Business meeting • Koordinaattoreiden yhteistyökokoukset ja teematapaamiset (n. 1 krt/ kk). • Terve Kunta -verkosto on hyväksytty kansallisena verkostona kaudelle 2019–2025 ja WHO Healthy Cities kaupunkijäseniksi hyväksytyjä kaupunkeja kolme (Helsinki, Kuopio ja Turku). • SharePoint-alusta kokemusten jakamiseen ja tiedottamiseen (vain jäsenille). • Mahdollisuus yhteisten hankehakemusten tekoon esim. EU-hankkeet.
<p>Verkoston kehittämistyö jäseniä tukeväksi verkostoksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palautteet ja ideat tulevalle toiminnalle • Verkostopäivien lisäksi etäkokouksia • Kannustaminen kuntien väliseen yhteistyöhön • Kuntakokemusten näkyvyys verkostopäivissä ja muissa tapaamisissa 	<ul style="list-style-type: none"> • Kysely ennen verkostopäivää/vuoden lopussa (palaute ja tulevan suunnittelu) • Teemakokouksia ja Hyte-treffeille osallistuminen (5krt/vuosi) • Kuntien verkostoituminen Terve Kunta -päivillä ja yhteistyömahdollisuuksien välittäminen sähköpostitse • Virtuaaliaamukahvit jäsenkunnille • Viestintää ajankohtaisista teemoista HYTE-oppimisverkoston sähköpostilistalla. • Kehitetään verkostoon kuuluvien kuntien ja yhdyshenkilöiden esittelyä THL:n verkkosivuilla ja nostoina verkostokirjeessä. • Yhteisen työskentelyalustan hyödyntäminen. • Kuntakokemusten näkyvyys virtuaaliaamukahveilla, hyte-treffeillä sekä muissa teematapaamisissa.

Tapahtumakalenteri vuonna 2025

- Kevään Terve Kunta-verkostopäivät ja suunniteltu seminaari Järvenpäässä 2.–3.4.2025.
- Syksyn Terve Kunta –verkostopäivä ja THL:n HYTE-päivät, Helsinki
- HYTE-treffit Suomen Kuntaliiton kanssa 4 krt/vuosi (7.2., 11.4., 5.9. ja 12.12.).
- WHO National Healthy Cities Business meeting 06/2025 live tapaamisena Bursa, Turkki.

Johtoryhmän kokoukset:

- 23.1.
- 13.3.
- 5.6.

WHO Healthy Cities koordinaattoreiden etäkokoukset:

- Keskimäärin kerran kuukaudessa

1. Liite 1: Liittymisen kriteerit kunnalle Päivitetty 19.5.2020

Liittymisen kriteerit kunnille

Jäsenkunnan sitoutuminen Terve Kunta -verkostoon

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu kuuluu kunnassa ylimmälle johdolle.
- Verkostoon liittymisestä on valtuuston tai vähintään kunnanhallituksen päätös. Tarvittaessa hakijakunta voi myös sopia hyväksymisprosessista, joka on kunnan päätösvallan mukainen.
- Kunta sitoutuu
- verkoston yhteisesti sopimiin tehtäviin
- valmistelemaan ja järjestämään vuorollaan Terve Kunta -verkoston kokouksia.

Hallinnolliset järjestelyt kunnassa

- Kunnassa on eri hallinnonalojen edustajista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä tai ohjausryhmä.
- Kunnassa on nimetty hyvinvointikoordinaattori tai vastaava.
- Terve Kunta -toimintaan on nimetty vastuullinen luottamushenkilö.
- Terve Kunta -toiminnalle on osoitettu riittävät resurssit, minkä puitteissa kunnan yhteyshenkilön/koordinaattorin ja luottamushenkilön on mahdollista osallistua verkostotapaamisiin ja vahvistaa omaa osaamistaan.

Toiminta kunnassa

- Kunta toteuttaa aktiivisesti lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää.
- Kunta kehittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista eri toimijoiden yhteistyönä ja kuntalaisia osallistamalla.
- Kunta viestii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä mm. verkkosivuillaan. Jäsenkunnilla on oikeus käyttää sivuillaan Terve Kunta -verkoston logoa.

Kansallisessa verkostossa toimiminen

- Kunta osoittaa kiinnostusta Terve Kunta -verkostossa toimimiseen ja yhteiseen kehittämiseen; sitoutuu jakamaan hyviä käytäntöjä ja oppimaan muilta.
- Kunta osallistuu kansallisen verkoston järjestämiin seminaareihin ja kokouksiin.

2. Liittymisen kriteerit hyvinvointialueille

Päivitetty 2.1.2023

Liittymisen kriteerit hyvinvointialueelle

Hyvinvointialueen sitoutuminen Terve Kunta -verkostoon

- Pääpaino Terve Kunta -verkoston toiminnassa on kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvointialue sitoutuu tukemaan kunnissa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä esimerkiksi tekemällä yhteistyötä alueellisessa hyvinvointikertomuksessa, tuottamalla alueellista hyvinvointi- ja terveystietoa, koordinoimalla alueellista koulutusta ja yhteistyötä eri toimijoiden ja yhteisöjen välillä.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho on nimetty ja määritelty. (Kuvaa vastuutaho liitteessä)
- Verkostoon liittymisestä on hyvinvointialueen johdon päätös.
- Hyvinvointialue sitoutuu verkoston yhteisesti sopimiin tehtäviin.

Hallinnolliset järjestelyt hyvinvointialueella

- Hyvinvointialueella on eri hallinnonalojen edustajista koostuva hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä tai ohjausryhmä.
- Hyvinvointialueella on nimetty hyvinvointikoordinaattori tai vastaava.
- Terve Kunta -toimintaan on nimetty vastuullinen luottamushenkilö.
- Terve Kunta -toiminnalle on osoitettu riittävät resurssit, minkä puitteissa verkoston yhteyshenkilön/koordinaattorin ja luottamushenkilön on mahdollista osallistua verkostotapaamisiin ja vahvistaa omaa osaamistaan.

Toiminta hyvinvointialueella

- Hyvinvointialue toteuttaa aktiivisesti lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää.
 - Hyvinvointialue kehittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista kuntien ja eri toimijoiden yhteistyönä asukkaita osallistamalla.
- Hyvinvointialue viestii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä muun muassa.

Kansallisessa verkostossa toimiminen

- Hyvinvointialue osoittaa kiinnostusta Terve Kunta -verkostossa toimimiseen ja yhteiseen kehittämiseen; sitoutuu jakamaan hyviä käytäntöjä ja oppimaan muilta.
- Hyvinvointialue osallistuu kansallisen verkoston järjestämiin seminaareihin ja kokouksiin.

Liite 2. Terve Kunta -verkoston johtoryhmä 2025

Puheenjohtajaksi vuosiksi 2025–2026 on valittu Tomi Lähteenmäki ja varapuheenjohtajaksi Pirjo Nikula.

Tomi Lähteenmäki (pj.)	Porin kaupunki
Pirjo Nikula (vpj.)	Oulun kaupunki (Janika Harju)
Tanja Tasala (siht.)	THL
Maarit Luukkaa	Turun kaupunki
Tanja Tilles-Tirkkonen	Kuopion kaupunki (Kati Vähäsarja)
Reetta Sariola	Helsingin kaupunki (Stina Högnabba)
Pekka Petäkoski	Orimattilan kaupunki
Sirpa Kynäslahti	Porin kaupunki
Pauliina Rovio	Vaalan kunta
Maarit Raja-Aho	Vantaan kaupunki, Vantaa-Keravan hyvinvointialue
Säde Rytönen	Pohjois-Savon hyvinvointialue (Marika Lätti)
Riikka Kähkönen	Kuhmon kaupunki
Heli Hätönen	STM
Sami Niemi	Kuntaliitto (Maria Salenius)
Tarja Tenkula	Hyvil
Tuija Ylitörmänen	THL
Erica Mäkipää	SOSTE (Anita Hahl-Weckström)

Liite 3: Terve Kunta -verkoston jäsenet (12/2024)

Kunnat:

Espoo
Eurajoki
Haapavesi
Helsinki (WHO:n nimeämä Healthy City)
Hollola
Iisalmi
Jyväskylä
Järvenpää
Kajaani
Kauniainen
Kempele
Kerava
Keuruu
Kittilä
Kokemäki
Konnevesi
Kotka
Kouvola
Kuhmo
Kuopio (WHO:n nimeämä Healthy City)
Lappajärvi
Liminka
Masku
Merikarvia
Mikkeli
Nivala
Nousiainen
Nurmijärvi
Orimattila
Oulu
Outokumpu
Paltamo
Pomarkku
Pori
Porvoo
Pyhäntä
Rauma
Rautavaara
Rusko
Seinäjoki
Siikalatva

Siilinjärvi
Simo
Sotkamo
Suomussalmi
Tampere
Turku (WHO:n nimeämä Healthy City)
Tuusula
Uvila
Utajärvi
Vaala
Vantaa
Vihti
Virrat

Hyvinvointialueet:

Pohjois-Savon hyvinvointialue (kuntatyön näkökulmasta)
Kainuu

Liite 4. Yhdyshenkilöt

Terve Kunta -verkostoon kuuluvien kuntien yhdyshenkilöt (12/2024)

Espoon kaupunki	Taru Ikäheimonen
Eurajoen kunta	Elina Heinilä
Haapaveden kunta	Suvi Haikola
Pyhännän kunta	
Helsingin kaupunki	Stina Högnabba
Hollolan kunta	Antti Anttonen
Iisalmen kaupunki	Hanna Holopainen
Jyväskylän kaupunki	Ella Lounasto
Järvenpään kaupunki	Tuomas Tenkanen
Kajaanin kaupunki	Veera Lintula
Kauniaisten kaupunki	Laura Salomaa
Kempeleen kunta	Katja Vähäkuopus
Keravan kaupunki	Elina Heikkinen
Keuruun kaupunki	Tino Kohonen
Kittilän kunta	Emma Luukko
Kokemäen kaupunki	Sanna-Mari Piira
Konneveden kunta	Heli Lehtinen
Kotkan kaupunki	Kati Homanen
Kouvolan kaupunki	Sanna-Riitta Junnonen
Kuhmon kaupunki	Riikka Kähkönen
Kuopion kaupunki	Tanja Tilles-Tirkkonen
Lappajärven kunta	Anssi Kuusela
Limingan kunta	Eliisa Tornberg
Maskun kunta	Maija Leino
Merikarvian kunta	Eetu Aaltonen
Mikkelin kaupunki	Arja Väänänen
Nivalan kaupunki	Timo Alatalo
Nousiaisen kunta	Kaisu Savolainen
Nurmijärven kunta	Kaisa Laine
Orimattilan kaupunki	Pekka Petäkoski
Oulun kaupunki	Pirjo Nikula
Outokummun kaupunki	Jukka Orenius
Paltamon kunta	Jenna Härkönen

Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Porvoon kaupunki
Rauman kaupunki
Rautavaaran kunta
Ruskon kunta
Seinäjoen kaupunki
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Tampereen kaupunki
Turun kaupunki
Tuusulan kaupunki
Ulvilan kunta
Utajärven kunta
Vaalán kunta
Vantaan kaupunki
Vihdin kunta
Virtain kunta

Reijo Peltomaa
Sirpa Kynäslahti
Petra Bärlund-Hämäläinen
Kristiina Kuusio
Annukka Jäntti-Ciprian
Mikko Hulkkonen
Henna Rantasaari
Kaisa Louet
Eliisa Girsén
Rosa Pietikäinen
Jaana Ylänen
Maarit Luukkaa
Heidi Hagman
Sirkku Heilä-Aaltonen
Reetta Tuovinen
Pauliina Rovio
Suvi Korhonen
Anna Väre
Minna Koskinen

Hyvinvointialueet:

Kainuu
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Helena Saari
Säde Rytönen